

NN 04742

L79-29-5

06.05.1963 265

Landbouwpromotie station
en Bodemkundig Instituut

SEPARAAT
No. 32158

DE PEULVRUCHTEN
STUDIE COMBINATIE
IN 1943

73145 - 1943

DE PEULVRUCHTEN STUDIE COMBINATIE IN 1943

I. Verslag van den secretaris-penningmeester over 1943 (uitgebracht in de ledenvergadering van 2 Maart 1944) door Dr Ir S. J. Wellensiek	1
II. Verslag omtrent de technische werkzaamheden in 1943, door Ir A. C. Leendertz (uitgebracht in de ledenvergadering van 2 Maart 1944)	3
A. Inleiding	3
B. Onderzoekingen aangaande de teelt van peulvruchten	3
C. Onderzoekingen betreffende de kwaliteit	5
D. Onderzoekingen over ziekten en plagen	7
III. Plannen voor verder onderzoek	8
IV. Financieel verslag	9

I. Verslag van den Secretaris-Penningmeester over 1943

door Dr Ir S. J. WELLENSIEK

(Uitgebracht in de ledenvergadering van 2 Maart 1944)

1. *Algemeen.* - Het verslag, dat ik over 1942 uitbracht in de ledenvergadering van 4 Maart 1943, dus vrijwel precies een jaar geleden, eindigde met het uitspreken van de hoop, dat de toen gehouden jaarvergadering een periode van hernieuwde opleving in de P.S.C. mocht inluiden. Deze hoop is alleszins in vervulling gegaan, zoodat het thans volgende verslag kan getuigen van een bloeiend vereenigingsleven. Niet alleen, dat het aantal leden zeer sterk toenam en de financiën dienstengevolge gunstig bleven, ook de activiteit der P.S.C. vertoonde een onmiskenbaren opbloei. De deskundige gaf zijn volle energie aan de P.S.C. Hij raakte geleidelijk aan ingewerkt, zoodat in 1943 het onder zijn leiding staande Technisch Bureau beter aan zijn verwachtingen ging voldoen dan tot nog toe mogelijk was geweest. Omtrent de werkzaamheden van het Technisch Bureau zal de deskundige dadelijk zelf verslag uitbrengen.

In 1943 is de P.S.C. tot een groote vereeniging geworden en dit bracht mede, dat de leden niet meer per zelf gemaakte stencil bereikt konden worden, doch dat „Berichten aan de Leden” en „Technische Berichten” gedrukt moesten worden. De terzake heerschende

bepalingen beteekenden een ernstige belemmering en het contact tusschen bestuur en leden moest daardoor tot het hoogst noodige beperkt worden.

2. *Bestuur.* - De samenstelling van het bestuur onderging geen wijziging. Bestuursvergaderingen hadden plaats op 18 Februari en 12 November 1943, beide keeren te 's-Gravenhage. De in 1942 doorgevoerde reorganisatie van het secretariaat, waarbij de deskundige de functie van adjunct-secretaris ging vervullen, voldeed goed. In verband met de sterk toenemende werkzaamheden van het Technisch Bureau en inzake de ledenadministratie verkreeg de adjunct-secretaris-deskundige de beschikking over een volledige administratieve kracht.

Het dagelijksch beheer der geldmiddelen, dat in 1942 toegewezen was aan den hoofdbestuur van administratie van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek, werd wederom rechtstreeks door den penningmeester ter hand genomen, omdat de regeling van 1942 niet voldeed.

Er werden drie „Berichten aan de Leden” verzonden en zes „Technische Berichten”.

3. *Kwaliteitscommissie.* - Deze commissie, wel-

ker samenstelling niet veranderde, vergaderde op 16 September 1943 te Jutphaas, speciaal voor het vaststellen van de definitieve tekst van het ontwerp-Peulvruchtenbesluit in de Warenwet, naar aanleiding van door Dr Voerman, voorzitter der betreffende commissie, gemaakte opmerkingen. Voorbereid werd een onderzoek over de kwaliteit van de droge peulvruchten in Nederland van den oogst 1943. Mej. A. Veenbaas publiceerde in „Voeding” van 15 December 1943 het verslag van een enquête betreffende het gebruik en de kwaliteit van droge peulvruchten, welk onderzoek op verzoek van de Kwaliteitscommissie was ter hand genomen.

4. *Pers- en Propaganda-commissie.* — Ook deze commissie behield haar oude samenstelling. Zij vergaderde op 19 Mei en 16 September 1943 te Utrecht, op 12 November 1943 te 's-Gravenhage. Onder de beproefde leiding van den Heer H. F. Huizinga werd de propaganda op zeer doeltreffende wijze voortgezet, thans speciaal in de kringen van boeren en tuinders, zoodat nu ook deze beide categorieën onder onze leden behoorlijk zijn ver- tegenwoordigd.

5. *Leden en ledenvergaderingen.* — Beter dan uitvoerige beschouwingen over het effect der propaganda-acties en over de levenskracht der P.S.C., spreken de volgende cijfers. Het aantal gewone leden is in 1943 gestegen van 284 tot 787, dus nagenoeg verdrievoudigd.

Het aantal buitengewone leden werd met 3 uitgebreid, namelijk met Ir J. K. Groenewolt, directeur van het Instituut voor Rassenonderzoek van Landbouwgewassen, Dr Ir O. Banga, directeur van het Instituut voor Veredeling van Tuinbouwgewassen, en Ir A. K. Zweede, directeur van het Instituut voor Onderzoek op het gebied van verwerking van Fruit en Groenten, alle drie te Wageningen.

Ondanks de daaraan door de tijdsomstandigheden verbonden moeilijkheden hadden twee zeer geslaagde ledenbijeenkomsten plaats. Op 4 Maart 1943 had te Utrecht de jaarvergadering plaats, waar na afdoening der huishoudelijke zaken en na een gemeenschappelijke lunch een technische bespreking plaats had over „Het oogsten van peulvruchten”. Inleidingen werden gehouden door Ir W. Kakebeeke, Ir Th. Arts en Ir A. C. Leendertz, waarna een uitvoerige discussie volgde. Inleidingen

en discussie zijn verwerkt in Technisch Bericht no 23.

Op 17 en 18 Juni 1943 had een tweedaagsche bijeenkomst te Wageningen plaats, speciaal gewijd aan het rassenprobleem bij peulvruchten. De leden van den Nederlandschen Kweekersbond waren voor deze bijeenkomst als gasten van de P.S.C. uitgenoodigd. Op den middag van den eersten dag werden inleidingen gehouden door Dr Ir S. J. Wellensiek, A. R. Zwaan, P. Luitse, Dr Ir O. Banga en Ir A. K. Zweede. waarna een discussie volgde. Inleidingen en discussie zijn opgenomen in Technisch Bericht no 26. Na een gemeenschappelijk diner, dat door de Pers- en Propaganda-commissie, speciaal door haar voorzitter, van eenige zeer inslaande attracties was voorzien, werd een avond-wandeling gehouden naar een proefveld van het Instituut voor Plantenveredeling op den Westberg te Wageningen. Den volgenden morgen had een excursie naar de terreinen van genoemd Instituut in de Nude te Wageningen plaats, waar allereerst Prof. Dr Ir J. C. Dorst een inleiding hield. Vervolgens werden in groepen de proefvelden bezichtigd. Een gemeenschappelijke lunch sloot deze bijeenkomst.

Op 11 September 1943 werden de leden van de P.S.C. uitgenoodigd door de Nederlandse Plantenziektenkundige Vereeniging voor een vergadering, speciaal aan de bespreking van boonenziekten gewijd. Op deze vergadering werden door Ir W. Wilten, Ir C. Mastenbroek en Ir C. Koopman inleidingen gehouden.

6. *Geldmiddelen.* — Mede dank zij den grooten toevloed van nieuwe leden was de toestand der geldmiddelen bevredigend. Begonnen werd met een saldo van f1206,66, dat toenam tot f1683,97½. Van het toegestane rijkscrediet van f2400,— werd slechts f1772,36 opgenomen. Als bijlage bij dit verslag is een volledig financieel overzicht opgenomen.

7. *Slot.* — Dit verslag worde beëindigd met het uitspreken van den wensch, dat de in 1943 ingetreden bloeiperiode van de P.S.C. moge blijven bestaan en moge intensiveren, doch dat bovenal de omstandigheden weldra dusdanig mogen wijzigen, dat een ongestoorde ontwikkeling van de P.S.C. mogelijk wordt.

II. Verslag omtrent de technische werkzaamheden in 1943

door IR A. C. LEENDERTZ

(Uitgebracht in de ledenvergadering van 2 Maart 1944)

A. Inleiding

Ook het jaar 1943 heeft zich geschaard in de rijen der oorlogsjaren; nog grootere beperkingen op allerlei gebied werden ons opgelegd. Dit had tengevolge dat een instituut als de Peulvruchten Studie Combinatie bij het vervullen van haar taak onder zeer moeilijke omstandigheden moest werken. Beperkte reisgelegenheid en papierschaarschte beknotten onze voorlichtende taak.

Ondanks deze moeilijkheden werd echter het onderzoek van verlerde peulvruchtenproblemen voortgezet of opnieuw begonnen. Voorzover dit mogelijk was werden de resultaten van deze onderzoeken aan de leden in den vorm van Technische Berichten medegedeeld.

B. Onderzoekingen aangaande de teelt van peulvruchten

1. Bespreking en oriëntering over de oogstmethode bij peulvruchten

In het afgelopen jaar werd speciaal aandacht besteed aan den oogst van peulvruchten, alsmede het rassenprobleem. Aan beide onderwerpen werd een vergadering gewijd, waarvan de eerste plaats had op 4 Maart te Utrecht, de andere op 17 en 18 Juni te Wageningen. Het besprokene op deze vergaderingen deden wij U toekomen in Technisch Bericht 23 en 26. Als inleidende beschouwing voor de bespreking der oogstmethoden op de vergadering van 4 Maart, verscheen in Februari een Technisch Bericht van de hand van Ir W. Kakebeeke over „Handwerk of machinaal oogsten bij erwten?”. In dit betoog werden enkele voor- en nadeelen van beide oogstmethoden in het licht gesteld. Een berekening werd gemaakt van het aantal mandagen, noodig voor handwerk, resp. machine-arbeid.

Hieruit blijkt, dat machinaal maaien ongeveer twee keer zoo vlug gaat als met de hand maaien, hetgeen bij de huidige positie van de arbeidsmarkt een niet te onderschatten voordeel is.

In geldswaarde uitgedrukt komt de machinale werkwijze zeker niet voordeliger uit dan het handwerk. De conclusie, welke uiteindelijk geformuleerd wordt, is dat het machinaal oogsten van erwten onder normale omstan-

digheden slechts in beperkte mate in aanmerking komt. In een tijd van gebrek aan werkrachten verdient het machinaal maaien de aandacht.

Een uitvoerig verslag van de lezingen op de vergadering van 4 Maart te Utrecht vindt men in Technisch Bericht no 23.

1. De Heer Ir W. Kakebeeke, bestuurslid van de P.S.C., voerde het woord over den oogst van landbouwpeulvruchten.

De methode, zooals deze in Zeeland het meest gebruikelijk is werd besproken, terwijl tevens eenige mogelijkheden ter verbetering te berde werden gebracht, zooals lichtig ruiteren, veel kleine ruiters per ha, keeren van het gewas vóór het ruiteren e.d. Ook over den oogst van stamboonen en veldboonen werden interessante mededeelingen gedaan.

2. De Heer Ir Th. Arts, Directeur van de N.A.K.G., besprak de oogstmethoden bij de zaadteelt van tuinbouwpeulvruchten.

De methoden van ruiteren, tollen en schansen werden voor de verschillende tuinbouwpeulvruchten vergeleken. De schansmethode is volgens spreker de meest aanbevelenswaardige. Uit een kostenberekening blijkt, dat de kosten van een schans vrij hoog zijn, doch deze zouden goed gemaakt worden door een beter oogstproduct. Veel moet echter nog op dit punt onderzocht worden.

3. Als derde en laatste spreker trad op de Heer Ir A. C. Leendertz, deskundige der P.S.C., om mededeeling te doen van de resultaten van de gehouden enquête over de oogstmethoden bij land- en tuinbouwpeulvruchten. De aanleiding tot het houden van deze enquête was de zeer slechte oogst van 1942.

Naast een opgave van de plaatselijke methode werd ook gevraagd naar mogelijkheden ter verbetering.

Uit de verkregen gegevens kon een overzicht samengesteld worden over de wijze, waarop de land- en tuinbouwpeulvruchten in de verschillende teeltgebieden van ons land werden geoogst.

Als een mogelijkheid ter verbetering werd o.m. de eivormig volgekakte ruiters genoemd, zooals deze wel in Groningen toegepast wordt.

4. Na afloop van deze voordrachten volgde een levendige discussie, waarin Dr J. Doeksen

van de Afd. Entomologie van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek te Wageningen interessante mededeelingen deed over de wormstekigheid bij erwten.

II. Proeven over oogstmethode

Als uitvloeisel van de bovenvermelde besprekingen werd getracht proeven te nemen met verschillende oogstmethode.

Eenige Rijkslandbouwconsulenten werden bereid gevonden hieraan mede te werken. Het meerendeel der proeven is echter mislukt, doordat in het seizoen 1943 onder zeer gunstige omstandigheden kon worden geoogst, zoodat iedere methode voldeed. Verschillen waren niet te constateeren.

Van een tweetal proeven, welke wel eenigermateslecht weer hadden gehad, zijn monsters voor kwaliteitsonderzoek gezonden. Om dezelfde redenen en ook tengevolge van het tekort aan arbeidskrachten konden de proeven over het kunstmatig drogen van erwten in 1943 geen doorgang vinden.

III. Het rassenprobleem bij peulvruchten

Dit onderwerp was het voornaamste punt van bespreking op de tweede ledenvergadering in 1943 d.d. 17 en 18 Juni te Wageningen.

Een uitvoerig verslag van deze vergadering is verschenen in Technisch Bericht no 26 getiteld: „Besprekingen over het rassenprobleem bij peulvruchten.”

a. Het rassenvraagstuk in zijn algemeen vorm geïllustreerd aan erwten, werd besproken door Dr Ir S. J. Wellensiek, te Wageningen, Secretaris-Penningmeester van de P.S.C. Het begrip ras werd duidelijk omlijnd, terwijl daarbij de verschillende soorten erwten scherp onderscheiden werden naar hun uiterlijken vorm.

Voorts ging spreker dieper in op de vraag waarom er van een rassenprobleem sprake was en verder op de kwestie van de waardeering der rassen.

Bij het rassenprobleem zijn de identificatie der rassen, de rassenkeuze en de ouderkeuze voor kruisingen van het meeste belang; bij de waardeering van rassen komt het voorname-lijk aan op de opbrengst, kwaliteit, opbrengst- en kwaliteitszekerheid en nevenkenmerken.

b. Het rassenvraagstuk bij erwten, beschouwd van uit de praktijk, werd besproken door den Heer A. R. Zwaan uit Voorburg, Directeur van de Fa Zwaan en Zn. Spreker wees erop, dat zoowel in het buiten- als in het binnenland de rassen der tuinbouwdoperwten van zeer ouden datum zijn. Het aantal werke-

lijk belangrijke rassen is in verhouding tot het aantal bestaande, vrij gering. Alleen de praktijk van vele jaren kan de verdiensten en gebreken van een ras aan het licht doen komen. Bij de beoordeeling van rassen dient hiermede terdege rekening te worden gehouden. De eischen, waaraan een ras in het algemeen moet voldoen, werden voorts beschouwd aan de hand van eenige voorbeelden uit de praktijk.

c. Over de handelszijde van het peulvruchten rassenvraagstuk sprak vervolgens de Heer P. Luitse, Chef van de afd. Peulvruchten van het A.V.A. te Den Haag.

Peulvruchten zouden in zeker opzicht ook gerekend kunnen worden tot de handelsgewassen, waarvan het oogstproduct door het ondergaan van bewerkingen voor de voortbrenging van beteekenis wordt. Soort en kwaliteit zijn voor den handel van veel belang; kwaliteitsproducten worden steeds meer verhandeld. Vandaar dat de handel steeds meer interesse gaat vertoonen voor den smaak van het publiek.

d. Dr O. Banga, Directeur van het Instituut voor Veredeling van Tuinbougewassen te Wageningen, beschouwde het rassenvraagstuk bij boonen.

Het eerst werd een overzicht gegeven van de tot het geslacht Phaseolus behorende boonen, welke van belang zijn in den tuinbouw. Onder deze groep vallen de slaboonen, spekboonen, snijboonen en pronkboonen. Vervolgens werd de rassensituatie van elke soort apart besproken, waarbij de slaboonen en de snijboonen onderverdeeld werden in stam-, sla-, resp. snijboonen en stoksla- resp. snijboonen.

Na deze beschouwing der rassensituatie kwam de gezondheidsselectie tegen virusziekten ter sprake. Het gaat er hierbij vooral om, de vroege infectie te vermijden. Een werkelijke oplossing van het probleem is echter niet met een gezondheidsselectie te bereiken. Met de onderzoekingen van het vliezigheidsprobleem is men nu zoover, dat men weet, dat het plukstadium den meesten invloed op de vliezigheid heeft. Enkele resultaten, welke de proeven in 1943 bij de rassen Vroege Veensche en Verschoor hebben opgeleverd, werden medegedeeld.

e. Als laatstespreker trad op Ir A. K. Zweede, Directeur van het Instituut voor Onderzoek op het gebied van verwerking van Fruit en Groenten te Wageningen, die het rassenvraagstuk bij peulvruchten in verband bracht met de conserveering.

Na een overzicht gegeven te hebben van de percentages, die de ingemaakte peulvruchten uitmaken van het totaal aan geconserveerde groenten, werden in het kort de voornaamste conserveringsmethoden in Nederland besproken. Men onderscheidt het inblikken, invriezen, inzouten en drogen.

Bij de conservering doen zich ongewenste verschijnselen voor, welke voorkomen kunnen worden door een juiste rassenkeuze. Een der voornaamste fouten bij doperwten is wel het zgn. geleeren en verder het zwart worden. Bij boonconserven denkt men meer aan draderigheid, hardschiligheid, vliezigheid en bruinverkleuring. Middelen om deze fouten te voorkomen zijn: keuze van de goede rassen, beïnvloeding der teeltomstandigheden en verbetering der technische verwerkingsmethoden. Ten einde de rassenkeuze te verbeteren, moeten eerst de in cultuur zijnde rassen op hun kwaliteit beproefd worden. Tot slot werd een overzicht gegeven van de rassen, die in het buitenland een zekeren naam bij de conservering hebben verkregen.

IV. Rassenproeven met peulvruchten.

Evenals in voorafgaande jaren was de samenwerking tusschen de Afd. Peulvruchten van het C.I.L.O. en de P.S.C. zeer nauw. Aan de besprekingen ter vaststelling van de interprovinciale rassenproefseries voor peulvruchten werd deelgenomen. Met de verwerking der proefveldresultaten over de jaren 1942 en 1943 werd een aanvang gemaakt. Hierbij bleek reeds, dat enkele nieuwe erwtenrassen onze bijzondere aandacht vragen, nl. de Conservo (kweeker P. J. Hijlkema te Mensingerweer), de Rondo, de Parel en de Erecta (kweeker van alle drie Ir C. Koopman te Hcofdorp).

De Conservo muntte vooral uit door groote productiviteit en goede kwaliteit, terwijl de andere drie naast een behoorlijk opbrengstvermogen, vooral gewaardeerd werden door hun resistentie tegen voetziekte.

De Unica is de laatste jaren productiever gebleken dan de Mansh. G.E.K., zowel op klei als op zandgrond.

De Plukerwt komt in opbrengst ongeveer gelijk of iets boven de Unica.

Bij de schokkers blijft Zelka nog het meest aanbevelenswaardige ras.

Van de capucijners en de rozijnerwten was Hala over 't algemeen productiever dan Gruno.

De proeven met stamboonen wijzen erop, dat

het ras Ceka niet meer mee kan komen, vanwege de vetvlekkenziekte. De rassen, welke thans het meeste op den voorgrond treden, zijn het N.H.-landras en de selectie hieruit, de Beka.

Bij de veldboonen zijn de drie Waalsche boonenrassen Adrie, Abunda en Mansholt's ongeveer gelijk in opbrengst. Wierboonen zijn over 't algemeen productiever. Het nieuwe ras Wierboon C.B. heeft voorloopig een goeden indruk gemaakt. Van de paardeboonen maakt het ras Rinal den gunstigsten indruk, terwijl ook de Bunica een ras is met zeer goede eigenschappen.

Bij duiveboonen is Niki het voornaamste ras.

V. Enquete over den stand van het peulvruchtengewas in 1943.

In den loop van het jaar werd in samenwerking met de Rijksland- en tuinbouwconsulenten een aantal correspondenten van de P.S.C. aangesteld, wier taak het was regelmatig mededeelingen te doen over den stand van de peulvruchtengewassen in hun omgeving.

Deze gegevens werden verstrekt aan de hand van vragenlijsten, welke de correspondenten regelmatig toegezonden kregen. In totaal werden in 1943 zes vragenlijsten voor de landbouw- en twee voor de tuinbouwpeulvruchten verzonden.

In 't algemeen werden de lijsten goed en volledig ingevuld, doch aangezien het verspreiden van oogstberichten niet werd toegestaan, konden de resultaten niet aan de leden worden medegedeeld. Er werd echter op deze wijze een schat van gegevens verzameld, welke voor het onderzoek en de voorlichting op peulvruchtengebied van beteekenis is.

C. Onderzoekingen betreffende de kwaliteit

I. Conservenproeven.

Als voortzetting der in 1941 begonnen proeven over de bruikbaarheid van landbouwerwten voor de conservenindustrie, werden in 1943 een aantal proefvelden aangelegd, welke apart voor dit doel bestemd waren. Op deze proefvelden werden naast elkaar eenige landbouw- en eenige tuinbouwrassen geteeld met de bedoeling tevens na te gaan, hoe opbrengst en kwaliteit zich houden indien een tuinbouwrassen onder de omstandigheden van een landbouwrassen geteeld werd. De volgende rassen zijn uitgezaaid:

Unica	landbouwerwt	. . . . .	middelvroeg	rijpend
Mansh. G.E.K.	"	. . . . .	iets later dan Unica	"
Plukerwt	"	. . . . .	middelvroeg	"
Rondo	"	. . . . .	vrij laat	"
Conservo	"	. . . . .	middelvroeg	"
Eminent	tuinbouwerwt, kortstroo	. .	middelvroeg	"
Kelvedon Wonder	"	" .	vroeg	"
Venlosche Lage	"	" .	zeer vroeg	"
Bliss Abundance	tuinbouwerwt, half langstroo	. .	zeer laat	"

Daarnaast werd ook de invloed der oogsttijd nagegaan, door op enkele proefvelden alle rassen op verschillende tijdstippen van vroeg naar laat te oogsten.

Op deze wijze kan nagegaan worden welke rassen laat oogsten nog goed verdragen, hetgeen voor de praktijk van zeer veel belang is. Hoofdzak was echter de bepaling der conserverkwaliteit aan de hand van ingeblikte monsters.

De resultaten van deze proefnemingen zullen binnenkort worden medegedeeld.

II. Kwaliteitsproeven.

Ten einde van een groot aantal erwten en boonrassen, waarbij vele ook van buitenlandschen oorsprong, de kwaliteit te bepalen werden in de omgeving van Wageningen twee groote proefvelden aangelegd met ± 60 erwten en boonrassen. Een der proefvelden was op zandgrond, het andere op klei gelegen. De voorbereiding van deze proefvelden had plaats door Mej. A. Veenbaas van de Afd. Kookproeven van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek te Wageningen in overleg met de Peulvruchten Studie Combinatie.

Gedurende het groeiseizoen werden deze proefvelden bezocht en beoordeeld naar stand en ontwikkeling.

III. Het vliezigheidsonderzoek

Het onderzoek, dat in 1941 begonnen werd onder leiding van Dr Ir O. Banga is gedurende het jaar 1942 voortgezet. De cijfers van dit onderzoek moeten nog uitgewerkt worden. Een groot aantal monsters snij- en pronkboonen werd ingeblikt en ingevroren en daarna op hun vliezigheid en verdere kwaliteitseigenschappen beoordeeld. Aan deze keuring werd door den Deskundige der P.S.C. deelgenomen. Als voorloopige conclusies zijn te trekken, dat het ras Verschoor de minste en Vroege Veensche het meest neiging tot vliezigheid vertoont. Laat men echter Verschoor te lang hangen, dan wordt zij ook vliezig.

De oogsttijd is dus de bepalende factor, in de tweede plaats komt het rasverschil. Groeiomstandigheden bleken weinig invloed te hebben. Vergeleken werden peulen, welke gehangen hadden:

in den wind en buiten den wind,
in de zon en in de schaduw,
onder aan den stok en boven aan den stok.

Deze vergelijkingen leverden weinig resultaat op.

Het vliezigheidsonderzoek heeft nu twee jaar geduurd en verschillende factoren, welke mogelijk invloed zouden kunnen hebben, zijn onderzocht. De Heer Ir N. Hubbeling van het Instituut voor Veredeling van Tuinbouwgewassen zal zich thans bepalen tot het kweken van een ras zonder vlies.

In de praktijk zullen verder waarnemingen gedaan worden en van de rassenproeven zullen kookmonsters genomen worden, zoodat men steeds op de hoogte blijft, hoe bepaalde rassen zich ten opzichte van de vliezigheid gedragen.

De gedetailleerde uitkomsten van dit vliezigheidsonderzoek in 1942 zullen nog nader aan de leden der P.S.C. worden medegedeeld.

IV. De instandhouding van landrassen.

Uit kwaliteitsoogpunt is de instandhouding van verschillende landrassen van peulvruchten zeer gewenscht. Het gevaar bestaat, dat tengevolge der kleinere opbrengst en de naar verhouding veel te lage prijzen, verschillende landrassen van peulvruchten zouden verdwijnen.

Het gaat hier voornamelijk om de landrassen: Grauwe erwten witbloei, Platte vale capucijner, Citroenboonen, Krombekken, Pijpestelen, Echte Kleine Wijkers en Kievitsboonen. De teelt van deze fijne peulvruchtensoorten is voor ons land van de grootste betekenis, daar zij een kwaliteitsproduct vertegenwoordigen.

In verband hiermede heeft de Peulvruchten Studie Combinatie zich tot het Aan- en Ver-

koopbureau voor Akkerbouwproducten en het Bedrijfschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten te Den Haag gewend, met het verzoek de prijzen der genoemde landrassen grondig te herzien.

De toezegging werd ontvangen, dat met de wenschen der P.S.C. rekening zou worden gehouden.

Voorts werden op voorstel der P.S.C. bij de interprovinciale rassenproeven met peulvruchten ook de rassen Citroenboonen, Pijpestelen, Krombekken, Wijker Vale, Platte Vale en N.H. rozijnerwt in de proefseries opgenomen, waardoor een vergelijking met de meer bekende rassen mogelijk is.

Het ras Platte Vale werd opgenomen in de rassenlijst voor landbougewassen.

Voorts werd voortdurend contact onderhouden met de landrassencommissie, welke in het leven geroepen is ter vaststelling van de soort-echtheid, de herkomst en de verbreiding der landrassen.

D. Onderzoekingen over ziekten en plagen

I. De uitwendige omstandigheden bij het optreden van boonenziekten.

Door Ir N. Hubbeling, thans werkzaam aan het Instituut voor Veredeling van Tuinbougewassen te Wageningen, werd een systematisch onderzoek verricht over boonenziekten. Een samenvattend overzicht van zijn werk verscheen in het Tijdschrift over Plantenziekten. Van dit artikel werden overdrukken aan de leden der P.S.C. toegezonden.

Achtereenvolgens werden behandeld de gebreksziekten, dierlijke beschadigingen, virusziekten, bacterieziekten en schimmelziekten. Als voorbeeld van gebreksziekte werd o.a. het verschijnsel der kwade harten besproken; de belangrijkste ziekten der boonen vallen echter onder de groepen virus-, bacterie- en schimmelziekten. Bij de verspreiding van het virus spelen bladluizen een belangrijke rol, en het hangt veel van de ontwikkelingsmogelijkheden van deze insecten af, of de virusziekten in sterke mate optreden.

Tot de bacterieziekten behoort de alom bekende vetvlekkenziekte, welke vooral de Ceka bruine boon zoo sterk heeft aangetast. Bij de schimmelziekten worden besproken, de echte roest (*Uromyces appendiculatus*), de vlekkenziekte (*Colletotrichum Lindemuthianum*) en verder nog de *Ascochyta* vlekkenziekten en de aantasting door *Fusarium*, *Sclerotinia* en *Botrytis*-soorten. In de praktijk

worden vele van deze verschijnselen aangeduid met roest, resp. voetziekte. Alle schimmelziekten treden bij voorkeur op bij regenachtig weer en op zeer vochtige gronden.

II. Als Technisch Bericht no 24 verscheen in Juni 1943 een studie over de bestrijding van de vetvlekkenziekte in stamboonen van de hand van Ir C. Mastenbroek te Hoofddorp.

In dit verslag werden eenige ervaringen medegedeeld over het optreden van de vetvlekkenziekte in het boonengewas in 1942. Om door selectie van zieke planten gezond zaaizaad te winnen, blijkt niet te doen te zijn.

Een andere bestrijdingsmogelijkheid is de bespuiting met koperhoudende middelen. De eerste oriënteerende proefjes hierover hadden een goed resultaat.

Uit een combinatie van zaadselectie en bespuiting met koperhoudende middelen kan zich misschien een effectieve bestrijdingsmethode ontwikkelen.

III. Enkele resultaten van het onderzoek naar de verspreiding van de warmstekigheid van de erwt in den Wieringermeerpolder gedurende het jaar 1942.

Onder dezen titel verscheen Technisch Bericht no 25. Dr Ir J. Doeksen van het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek, Afd. Entomologie, te Wageningen, deelt hierin de belangrijkste punten van zijn onderzoek naar de warmstekigheid mede. Uit de bekend gemaakte gegevens komen duidelijke rasverschillen naar voren. De verspreiding van de aantasting bleek in de Wieringermeer niet homogeen te zijn. De schade kan verminderd worden door de minder gevoelige rassen te verbouwen. Unica is bij de groene erwten het minst vatbaar. Gruno rozijnerwten werden sterker aangetast.

De totale geleden schade bedroeg in 1942 in de Wieringermeer naar schatting 6,8% van alle erwten of de opbrengst van rond 80 ha. Het onderzoek is in 1943 voortgezet.

IV. Voetziekte en St Jansziekte in het erwten-gewas 1943.

In den loop van het jaar 1943 werden gegevens verzameld omtrent de verspreiding, de oorzaken en de bestrijding van de voetziekte. In 1943 werden vooral in het Zuid-Westen van het land de erwten zeer sterk aangetast. Meer naar het Noord-Oosten toe nam de aantasting geleidelijk af.

Als oorzaak kan men het optreden van eenige

schimmels beschouwen, waarvan de *Fusarium* en de *Ascochyta* de voornaamste zijn. Ook het ziektebeeld werd op het veld nauwkeurig waargenomen.

Rasverschillen in de vatbaarheid voor voetziekte blijken zeer duidelijk. Al onze in cultuur zijnde rassen worden min of meer

aangetast, alleen de Rondo en de schokkers blijken resistent. Effectieve bestrijding is alleen door het kweken van resistente rassen te bereiken.

Een verslag van deze waarnemingen en beschouwingen werd aan de leden in den vorm van Technisch Bericht no 27 toegezonden.

III. Plannen voor verder onderzoek

I. Teelt van erwten en boonen

Bemesting.

a. Onderzoek naar den invloed van N-bemesting op de opbrengst van erwten en boonen.

b. Invloed der kalktoestand op zandgrond.

Het oogsten.

a. Oosttijdenproeven.

b. Vergelijkende proeven met verschillende oogstmethoden bij erwten en boonen.

c. Kunstmatig drogen van peulvruchten.

Het dorschen.

a. Proeven over voorkoming van het stukdorschen van erwten en boonen.

Ziektebestrijding.

a. Onderzoek naar de oorzaken van voetziekte; speciaal den invloed der N-bemesting.

b. Vervlekkenziektebestrijding bij stamboonen door middel van bespuitingsproeven met koperhoudende middelen.

c. Voortgezet onderzoek naar *Grapholita*, knopmade en schimmelziekte.

II. Systematisch kwaliteitsonderzoek

1. a. Onderzoek naar de bestrijding van dierlijke en plantaardige beschadigingen.

b. Kookproeven.

c. Scheikundig onderzoek.

2. Verzamelen van elders gevonden gegevens omtrent de kwaliteit. Hieruit en uit eigen kookproeven een overzicht samen te stellen van streken, resp. grondsoorten, waar de beste kwaliteiten worden geleverd. Eventueel zoeken van bepaalde rassen, bijzonder geschikt voor bepaalde grondsoorten c.q. streken.

3. Verbetering van de kwaliteit.

a. Het bevorderen van het kweken van nieuwe rassen.

b. Aanbeveling van betere kwaliteiten aan kweekers, telers en consumenten, mits de eventueele geringere opbrengsten door hoogere prijzen worden gecompenseerd.

III. Oorzaak der slechte kwaliteit

Rassenkeuze, grondsoort, bemesting.

a. Is de grondsoort (zand) oorzaak van mindere kwaliteit tengevolge van de droogte of tengevolge van slechtere voeding van het gewas?

b. Welke zijn de klimatologische invloeden op de kleur van de zaadhuid?

c. Aanleggen van bemestingsproefvelden met verschillende K en P-toestanden. Door kookproeven den invloed op de kwaliteit trachten vast te stellen.

IV. Kweken van doperwten voor conserven

Voortzetting van het onderzoek naar de bruikbaarheid van landbouwerwten voor conserveering.

Onderzoek naar den invloed van vroege of late zetmeelvorming in de doperwt.

Is de verhouding erwt-peul te verbeteren?

V. Factoren, die de oogstzekerheid beïnvloeden

a. Verbranden der bloei.

Vaststellen van den tijd waarop verbranden plaats heeft.

Tijd van zaaien en tijd van bloeien.

Vroegrijpheid van het ras en vroege ontwikkeling.

b. Klimatologische invloeden.

VI. Afwerken van het rapport

Toelichting.

Vergeleken met 1943 heeft het werkplan een kleine uitbreiding ondergaan.

De punten, betreffende de teelt van peulvruchten zijn toegevoegd.

In 1944 zal speciale aandacht besteed worden

aan de stikstofbemesting, de oogsmethoden, het dorschen en de ziektebestrijding. Verder staat nog steeds het kwaliteitsvraagstuk in het middelpunt van onze belangstelling. In 1944 zal dit onderzoek dan ook zoo veelzijdig mogelijk worden aangepakt.

Naast een centrale monsterkeuring en onderzoek te velden, zullen kookmonsters verzameld worden van bemestingsproefvelden. Ook het onderzoek naar de conservenkwaliteit van land- en tuinbouwerwten wordt in 1944 voortgezet.

IV. Financieel verslag

Kasoverzicht 1943 en Begroting 1944

	Begroot 1943	Werkelijk 1943	Begroot 1944
Ontvangsten			
Saldo 1942	f 1206,66	f 1206,66	f 1683,97½
Contributies 1942	- 87,50	- 119,50	—
Contributies 1943	- 2000,—	- 4346,74	—
Contributies 1944	—	- 35,—	- 4500,—
Rijkscrediet	- 2400,—	- 1772,36	- 3000,—
Bijdrage grossierspremie	—	- 173,91	—
	f 5694,16	f 7654,17	f 9183,97½
Uitgaven			
Secretariaat-penningmeesterschap	f 50,—	} f 196,41	f 300,—
Drukwerken	- 100,—		
Salaris Deskundige	- 2600,—	- 2657,36	- 2964,—
Premie levensverz. deskundige	—	- 136,—	- 136,—
Administratieve hulp	- 600,—	- 568,01	- 700,—
Vereeningsbelasting	- 160,—	- 148,25	- 164,88
Sociale lasten	- 160,—	- 366,07	- 400,—
Technisch Bureau	} - 1000,—	- 455,54½	} - 2000,—
Technische Berichten		- 519,30	
Uitgave gedenkschrift	—	—	- 500,—
Vergaderingen	- 150,—	- 125,08	- 200,—
Propaganda	- 500,—	- 798,17	- 1500,—
Onvoorzien	- 374,16	—	- 319,09½
Saldo	—	- 1683,97½	—
	f 5694,16	f 7654,17	f 9183,97½

Toelichting

Ontvangsten.

De gezonde financiële positie der P.S.C. blijkt wel hieruit, dat het totaalbedrag der contributies meer dan f2000,— boven de raming kwam.

De post achterstallige contributies 1942 was hooger dan begroot werd, omdat het lidmaatschap van eenige instanties, welke opgeheven waren, door anderen is overgenomen. Het bedrag, vermeld onder het hoofd „Bij-

drage grossierspremie", bestaat uit vrijwillige extra-bijdragen van eenige grossiers in peulvruchten.

Uitgaven.

De propagandakosten zijn voor bijna 300 % goedge maakt door de stijging der contributies. Door f798,17 aan Propaganda uit te geven zijn de contributies met f2372,89 gestegen. Door den groei der vereeniging waren de verschillende uitgaven hooger dan begroot

werd; dit geldt vooral ten aanzien van de post sociale lasten en secretariaat-penningmeesterschap.

Begrooting 1944.

Voor het Technisch Bureau is een bedrag begroot, dat twee keer zoo groot is als in 1943. Dit vindt niet alleen zijn oorzaak in de toegenomen werkzaamheden, doch hierin is ook

het salaris begrepen van een aan te stellen assistent.

Voor de uitgave van een gedenkschrift ter gelegenheid van het eerste Lustrum der P.S.C. is een bedrag van f 500,— op de begrooting uitgetrokken.

Voor de propaganda werd een belangrijk hooger bedrag begroot dan in 1943, hetgeen in den gang van zaken in 1942 en 1943 alleszins zijn rechtvaardiging vindt.

DE PEULVRUCHTEN STUDIE COMBINATIE

(Rechtspersoonlijkheid verleend bij besluit no 1156 d.d. 10 Juni 1941
van den Secretaris-Generaal van het Departement van Justitie)

Bestuur:

- Ir G. Veenstra (directeur Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek) te Wageningen, *voorzitter*.
Dr Ir S. J. Wellensiek (plantkundige aan het Instituut voor Plantenveredeling) te Wageningen, *secretaris-penningmeester*.
Ir W. J. Dewez (rijkslandbouwconsulent) te Roermond.
F. L. Driessen (Fa Van Hoogstraaten) te Alkmaar.
T. van Heel (Fa Van Heel en Co) te Goes.
H. F. Huizinga (C. Keg's Groothandel) te Zaandam.
Ir W. Kakebeeke (Bathpolders) te Rilland-Bath.
Ir C. Koopman (Veredelingsbedrijf van het Centraal Bureau) te Hoofddorp.
P. Luitse (Afd. Peulvruchten van het Aan- en Verkoopbureau van Akkerbouwproducten) te Rotterdam.
Ir A. W. van de Plassche (inspecteur van den tuinbouw) te 's-Gravenhage.
A. R. Zwaan (Fa Zwaan en Zoon) te Voorburg.

Deskundige, beheerder van het Technisch Bureau en adjunct-secretaris van het Bestuur:

- Ir A. C. Leendertz, p/a C.I.L.O., Duivendaal 10, Wageningen, telefoon K 8370, 2716. Huisadres: Algemeer 30, Bennekom.

Pers- en Propaganda-Commissie:

- H. F. Huizinga, *voorzitter*.
Ir A. C. Leendertz, *secretaris*.
Ir G. J. Heymeyer.
Dr Ir S. J. Wellensiek.

Kwaliteitscommissie:

- Dr Ir S. J. Wellensiek, *voorzitter*.
Ir A. C. Leendertz, *secretaris*.
F. L. Driessen.
T. van Heel.
H. F. Huizinga.
P. Luitse.
J. Roos.
Mej. A. Veenbaas.

Correspondentie:

Alles te richten: p/a C.I.L.O., Duivendaal 10, Wageningen.

Postrekening:

Postrekening 392245 ten name van Dr Ir S. J. Wellensiek, secr. P.S.C., Wageningen.